

GÖTEBORGS
UNIVERSITET

Samhällskunskap

Ordningsregler för en trygg och lärande skolmiljö?

– En studie beträffande teoretiska ordningsregler i skolan.

Examensarbete i Samhällskunskap

Termin: HT-08

Författare: Johan Larén

Handledare: Martin Letell

Uppsatsen omfattar 8355 ord

Titel: *Ordningsregler för en trygg och lärande skolmiljö? – En studie beträffande teoretiska ordningsregler i skolan.*

Författare: Johan Larén

Kurs: Examensarbete i samhällskunskap

Omfattning: 15 högskolepoäng

Termin: HT-08

Handledare: Martin Letell

ABSTRACT

Bakgrund: Ordning och disciplin i skolan, eller kanske snarare bristen på detta, är ett ständigt diskuterat och debatterat ämne. I det decentraliserade skolsystemet är det nu upp till, och tvunget för varje enskild skola att ta fram sina egna nedskrivna ordningsregler, detta då tilltron till elevernas självdisciplinering trutit.

Syfte: Uppsatsens syfte är att utreda vilka beteenden som eftersträvas i skolan samt att testa några av Foucaults hypoteser om disciplinära system. Vidare är syftet att fylla den inomvetenskapliga kunskapslucka som uppstått mot bakgrund av att nedskrivna ordningsregler nu är obligatoriskt i skolan. De frågeställningar som ställs är: ”Hur ser innehållet i olika skolors teoretiska ordningsregler ut?” och ”I vilken grad framgår det i olika skolors teoretiska ordningsregler vad konsekvenserna blir av att eleverna bryter mot ordningsreglerna?”

Metod: Som metod används en kvalitativ innehållsanalys för att söka göra en beskrivning av skolors teoretiska ordningsregler samt att pröva Foucaults hypoteser. Med utgång i Foucaults teorier konstrueras analysverktyg som appliceras på materialet. Det empiriska materialet utgörs av ordningsreglerna från 40 grundskolor i Göteborg.

Resultat: Resultaten visar att innehållet i undersökta teoretiska ordningsreglerna till övervägande del håller sig inom de ramar som Foucault menar är typiska för disciplinära institutioner. Knappt hälften av de undersökta skolorna har tydliga konsekvenser i sina teoretiska ordningsregler. Genom att visa och utreda hur ordningsregler är konstruerade på olika skolor bidrar resultaten till att täta den uppkomna kunskapsluckan.

Sökord: skola, ordningsregler, disciplin, Foucault

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

Sid.

1. INLEDNING.....	1
1.1. Från ett enformigt till ett mångformigt system.....	1
1.2. Ordningsregler i skolan.....	1
1.3. Motivering av ämnesval.....	2
2. SYFTE & PROBLEM.....	3
2.1. Syfte.....	3
2.2. Problem.....	3
3. TEORETISKA RAMAR.....	3
3.1. Foucault - Skolan som disciplinär institution.....	3
3.2. Foucault – Det milda straffet.....	4
4. TIDIGARE FORSKNING.....	5
5. PROBLEMFÖRMULERINGAR & FRÅGESTÄLLNINGAR.....	9
5.1. Ordningsreglernas innehåll – Problemformulering & frågeställning.....	9
5.2. Konsekvenser av regelbrott – Problemformulering & frågeställning.....	11
6. MATERIAL & METOD.....	12
6.1. Material & Urval.....	12
6.2. Metod.....	14
6.3. Begränsningar i metod och material.....	15
6.4. Validitet & Reliabilitet.....	15
7. RESULTAT & ANALYS.....	16
7.1. Resultat & Analys – Innehållet i ordningsreglerna.....	17
7.2. Resultat & Analys – Konsekvenser av regelbrott.....	19
8. SLUTSATSER & DISKUSSION.....	21
8.1. Slutsatser.....	21
8.2. Diskussion.....	21
8.3. Utblick – Förslag på forskningsproblem.....	23
9. KÄLL- & LITTERATURFÖRTECKNING.....	25
9.1. Tryckta källor.....	25
9.2. Otryckta källor.....	25
9.3. Elektroniska källor.....	25
9.4. Tryckt litteratur.....	25
9.5. Elektronisk litteratur.....	26

BILAGOR

Exempel på teoretiska ordningsregler

Rambergsskolan

Grevegårdsskolan

Sverigefinska skolan i Göteborg

Bräckeskolan

Nya Lundensskolan

1. INLEDNING

1.1. Från ett enformigt till ett mångformigt system

Decentraliseringen av det svenska skolsystemet, som påbörjades för omkring tjugo år sedan, har inneburit att styrningen av skolan successivt förflyttats från central till lokal nivå. I och med denna systemförändring har den svenska skolan gått från att vara ett *enformigt* till att bli ett *mångformigt* system. I en föreställd idealtyp av en centraliserad skola blir skolsystemet uniformt och enhetligt i den bemärkelsen att samtliga enheter utsätts för samma styrning, således blir systemet *enformigt*. I den decentraliserade skolan överläts viss styrning till de enskilda enheterna och lokala olikheter tillåts, således ett *mångformigt* system. Korfattat kan de två olika systemen beskrivas med att det centraliserade systemet är ett regelstyrt system med enformig karaktär och det decentraliserade systemet är ett ofta målstyrt system av mångformig karaktär. I det enformiga systemet finns på förhand tydliga regler, rutiner och normer. I det målstyrda och mångformiga systemet sätts tilliten till reflekterande enheter och individer istället för till centrala regler.¹ ”I ett sådant skolsystem ges enheterna en autonom ställning och utvecklar sin egenart. En skola och en lärare blir en särskild skola med en särskild lärare.”² Det är, som sagt, ett decentraliserat och mångformigt system som numera tillämpas för styrning av den svenska skolan.

1.2. Ordningsregler i skolan

Den 1:a juli 2006 infördes en ny bestämmelse som gjorde ordningsregler i skolan obligatoriska,³ alla skolor i Sverige måste därför numera ha lokalt preciserade ordningsregler och det är varje enskild skolas rektor uppgift att se till att sådana finns.⁴ I den bemärkelsen att ordningsreglerna i skolan nu måste vara preciserade skulle man kunna säga att vi har gått ”varvet runt”. I 1800-talets Sverige fanns det tydliga och precisa ordningsregler som gjorde sig gällande i landets alla skolor, tilliten till dessa försvann under 1900-talet och disciplinen i skolan kom istället att präglats av tilltron till självdisciplin där man litade till elevernas inre goda moraliska omdöme kring rätt och fel, önskvärt och icke önskvärt beteende.⁵ De ordningsregler som gjorde sig gällande i 1800-talets svenska skolor var centralt fastställda till skillnad från dagens ordningsregler som alltså istället är lokalt bestämda. När det gäller konsekvenserna av att bryta mot ordningsreglerna, själva bestraffningen, har vi som tur är inte sett en tillbakagång till svunna års aga och kroppsstraff i

¹ (1999) *En friare skola – Om styrning och ledning av den lokala skolan*. Lindqvist, Lars & Löwstedt, Jan & Torper, Ulf (red.). Lund: Studentlitteratur.

² Lindqvist, Löwstedt & Torper (red.) 1999, s. 11

³ Det har visserligen inte funnits något hinder för skolor att ha ordningsregler innan 2006, vilket många skolor också har haft, men från och med juli 2006 är det nu alltså tvunget.

⁴ <http://www.skolverket.se/sb/d/1413/a/6461,08-11-19>

⁵ Florin, Christina & Johansson, Ulla (1993), ”Där de härliga lagrarna gro...” – *Kultur, klass och kön i det svenska läroverket 1850-1914*. Tidens förlag.

skolan. Däremot har reglerna kring vilka befogenheter skolans personal har rätt att ta mot en elev som bryter mot skolans ordningsregler gått igenom en viss standardisering och förtydligats.⁶ De motiv som anges av Skolverket till att ordningsreglerna återigen måste preciseras och nedtecknas är att de ska skapa arbetsro, en trygg och stimulerande läromiljö samt att de skall fungera som ett verktyg för osäkra lärare och rektorer i svåra situationer.⁷ ”De ska bidra till att skolan blir trygg och stimulerande – en plats dit elever och skolans personal känner lust att gå.”⁸ Det finns inga formella bestämmelser kring hur ordningsreglerna skall se ut och vad de skall innehålla, bara rekommendationer och tips, de lokala ordningsreglerna måste givetvis hålla sig inom ramarna för svensk lagstiftning men i övrigt är det upp till varje enskild skola hur ordningsreglerna konstrueras.⁹

1.3. Motivering av ämnesval

Ämnesområdet som jag i denna uppsats ämnar röra mig inom, ordning och disciplin i skolan, vill jag påstå är ett om inte beständigt så åtminstone ständigt återkommande ämne – inte minst i den politiska debatten, i lärarrummets diskussioner, i dagspressens artiklar och i hemmens samtal mellan förälder och barn. Både idag och genom historien kan man både återfinna de röster som hävdar att vi behöver en strängare skola och de som hävdar motsatsen. Framförallt uppmärksammat är väl på senare tid kanske debatten kring införande av s.k. ordningsbetyg i skolan och utbildningsminister Jan Björklunds vädjan om att vi måste bort från det han väljer att kalla för ”flumskolan”.

Inomvetenskapligt vill jag motivera ämnesvalet med att det finns en kunskapslucka, den föreliggande undersökningen sker nära i tid efter det att nya bestämmelser som ändrar ”spelreglerna” införts, direktivet rörande alla skolors skyldighet att anta lokala ordningsregler är så pass färskt att här finns en inomvetenskaplig lucka.

⁶ Skolverket 2007, *Trygghet och studiero i skolan – information om nya bestämmelser*

⁷ Skolverket 2006, *Ordningsregler för en trygg och lärande skolmiljö*, s. 2

⁸ Skolverket 2006, s. 2

⁹ Skolverket 2006, *Ordningsregler för en trygg och lärande skolmiljö*

2. SYFTE & PROBLEM

2.1. Syfte

Undersökningens primära syfte är att utreda vilka beteenden som eftersträvas i skolan och också hur detta skiljer sig åt mellan olika skolor. Det sekundära syftet är att pröva några av Michel Foucaults hypoteser kring disciplinära system. Syftet är också att tillföra kunskap till den forskningslucka som finns på området då obligatoriska teoretiska ordningsregler i skolan är ett nyss uppkommet fenomen.

2.2. Problem

Skolan är en mekanism i samhällets maskin som på flera olika sätt söker disciplinera medborgarna. I och med att varje skola numera måste ha nedpräntade och preciserade ordningsregler blir det intressant att fråga hur dessa är konstruerade, vad de innehåller, och mot bakgrund av att de antas lokalt är det intressant att göra en jämförelse mellan olika skolors teoretiska ordningsregler.

3. TEORETISKA RAMAR

De teoretiska ramar utifrån vilka undersökningen kring ordningsregler i skolan utgår hämtas från Michel Foucaults verk *Övervakning och straff*¹⁰.

3.1. Foucault - Skolan som disciplinär institution

Foucault menar att skolan är en disciplinär institution med den inneboende uppgiften att på olika sätt söka disciplinera och inpränta ”rätta” beteenden i medborgaren. Skolans främsta uppgift är således inte bara, som man ju lätt kan tro, att förmedla kunskap och bilda befolkningen utan också att vara ett kugghjul i samhällsmaskinen. Skolan är en institution med ”normaliserande” uppdrag, dess syfte är att urskilja det normala från det onormala för att därefter genom disciplinära åtgärder söka normalisera det onormala.¹¹ Disciplinering är ett maktinstrument som används mot den som gör avsteg från de rådande reglerna, ett verktyg för att normalisera den som bryter mot de normer som förhärskar. Disciplineringen i skolan har som funktion att få fram ”fogligen” och övade subjekt/elever.¹²

Skolan är bara en av samhällets flera disciplinära institutioner bredvid exempelvis fängelser och mentalsjukhus. Gemensamt för alla disciplinära institutioner är enligt Foucault att de genererar egna

¹⁰ Foucault, Michel (1975), *Övervakning och straff – Fängelsets Födelse*. Lund: Arkiv förlag.

¹¹ Foucault 1975

¹² Foucault 1975, s. 140

inre rättssystem som till sin natur liknar det stora samhällets rättssystem. De disciplinära institutionerna, såsom skolan, frambringar alltså egna ”mikrostraffsystem” med egna regler, domstolar och straff.

”Innerst inne i alla system finns det en liten straffmekanism. Den besitter en sorts rättsskipningsprivilegium, den har sina egna lagar. Sina specifika brott, sina särskilda straffnormer och sina egna domstolsinstanser. Disciplinsystemen utbildar en ’underordnad’ uppsättning av straff; de inrutar ett område som lagarna lämnar öppet; de stämplrar och bestraffar en samling förseelser som är så pass relativt obetydliga att de undandrar de stora straffsystemen.”¹³

De disciplinära institutionerna stiftar alltså lagar kring företeelser som inte omfattas av det omgivande samhällets lagar, disciplinära institutioners regler präglas således av ett slags ”småaktighet” i den bemärkelsen att stoffet i reglerna i sig är ganska harmlöst. Foucault menar att man i skolan och inom andra disciplinära institutioner återfinner ett system av bestraffningar som omfattar arbetstiden, verksamheten, uppträdandet, sättet att yttra sig, kroppen och sexualiteten.¹⁴

3.2. Foucault – Det milda straffet

Både i västvärldens samhällen i stort och inom skolans sfär har straffen gått från att omfatta kroppsstraff till att nu omfatta det som Foucault kallar ”skamstraff”, utövandet av straffen har också gått från att vara offentliga till att numera ske bak lykta dörrar. När straffet är något som inte längre sker offentligt medför det att det inte längre blir lika påtagligt, det är då inte längre det ohyggliga i straffets natur som skall avskräcka från brott utan istället vissheten om att den skyldige alltid får sitt straff. Straffet kommer att ingå i ett abstrakt medvetande.¹⁵ Alltså, i och med att straffet omvandlats till att nu straffa det inre (själen) istället för det yttre (kroppen) hos en dömd individ så är det inte längre straffets grymhet som skall avskräcka utan snarare vetskapen att man alltid får sitt straff. Det milda straffet som Foucault kallar det, konsekvensen av att bryta mot en bestämmelse, syftar till att avskräcka oss från att begå brottet. Om tanken på brottet finns så är det i sin tur meningen att tanken på straffet skall verka avskräckande på oss. Då Foucault menar att vi alla strävar efter att känna välbefinnande måste det som är lockande i brottet överskuggas med vetskapen om en påföljd som syftar till att minska vårt välbefinnande.¹⁶

¹³ Foucault 1975, s. 179

¹⁴ Foucault 1975, s. 179

¹⁵ Foucault 1975, s. 14

¹⁶ Foucault 1975

4. TIDIGARE FORSKNING

Nedan presenteras ett axplock av tidigare forskning som på olika sätt behandlar det område jag önskar förlägga denna uppsats inom. Självklart är det ett behandlat ämne men det verkar inte vara ”uttömt”. Urvalet av tidigare forskning är gjort bland forskning som behandlar disciplin i skolan på olika sätt, jag har eftersträvat en viss spridning, d.v.s. letat efter forskning som behandlar samma område på olika sätt. Viss tidigare forskning har jag funnit genom nyckelordssökning i bibliotekskatalogen och viss tidigare forskning har jag funnit via rekommendationer i annan forskning.

Låt mig först presentera forskning som behandlar ordning och disciplin i skolan ur en historisk synvinkel. Florin & Johansson anlägger ett historiskt perspektiv på ordning och disciplin i den svenska skolan när de ger sig på att beskriva den mellan 1850-1914. De pekar på, med hjälp av Foucault, att det i 1800-talets skola ansågs som viktigt att regler formulerades skriftligt – så att det i svart på vitt stod klart vad som var tillåtet och icke tillåtet. Vidare syftar deras forskning till att ge en skildring av den tidiga svenska skolans regler och påföljder, normer och reprimander.¹⁷ I sin samtid, men också långt tillbaka i tiden, befinner sig Lennart Huséns studie från 1959. Man skulle nästan kunna tro att den utomvetenskapliga motivering som ligger till grund för den här uppsatsen är stulen ur Huséns studie. Husén talar om ”uppfostringsituationens krisartade karaktär” och undersöker eventuella bakomliggande faktorer. Bl.a. kommer Husén fram till att det (i 1950-talets svenska skola) finns ett klart samband mellan uppfostringsituationen i hemmet och barnets uppförande i skolan, att föräldrar och lärare har mycket skilda uppfostringsattityder, att det råder påtagligt delade meningar bland lärare hur man bör angripa disciplineringsproblemen m.m.¹⁸ Ordning och reda i skolan eller kanske just bristen på detta och vilka metoder som tillämpas för att god ordning ska uppnås får med stöd i både Florin & Johansson och Lennart Huséns forskning anses vara ett genom historien ständigt närvarande och återkommande problem.

Även om den ligger ganska långt tillbaka i tiden (1968) så syftar forskningen i *Skolan och disciplinen* inte till att vara bunden till sin samtid, de teorier som presenteras häri är inte specifika för sin epok utan uttalar sig generellt om disciplinen i skolan, de är således applicerbara på vår tid och nutida skola. Torsten Husén menar i *Skolan och disciplinen* att disciplinfrågan i skolan är en samhällsfråga och måste bemötas därefter, eleverna är inte en produkt enbart formade av skolan utan de formas framförallt av det övriga omgivande samhället och föräldrar. Problemet med

¹⁷ Florin & Johansson 1993

¹⁸ Husén, Lennart (1959), *Elever – Lärare – Föräldrar – En studie av skolans uppfostrings och disciplinproblem*. Stockholm: Almqvist & Wiksell.

odisciplinerade elever kan därför inte lösas ensamt i skolans sfär utan behöver angripas på flera plan.¹⁹ Vidare menar Husén att disciplinfrågan ofta är en fråga som är starkt emotionellt laddad för många lärare – dels tvingas lärare dagligen se hur elever avviker från de uppförandenormer som lämpar sig för en skolelev och dels ses det dåliga uppförandet, denna avvikelse hos eleverna, som en personlig prestigeförlust hos läraren.²⁰ I denna uppsats kommer disciplinen i skolan inte undersökas i ett samhällsperspektiv, jag inriktar mig bara på att undersöka hur disciplinering eftersträvas inom skolans väggar.

I samma bok som ovan menar Elis G Regnér att disciplin i betydelsen arbetsro och hänsyn är viktigt och nödvändigt – men det är på samma gång viktigt att kraven på disciplin inte sätts för högt.²¹

”Vi måste på allt sätt söka undvika disciplinens två ytterligheter: den hårda formen som gör eleverna ofria och försagda och nedsätter deras spontanitet och självständighet men också den insufficienta, kaotiska disciplinen som tar orimligt mycket energi och tid för både läraren och eleven från skolans egentliga uppgifter.”²²

”Lagom” disciplin i skolan är vad Regnér menar att vi ska eftersträva, det får inte bli ett för hårt disciplinerat system men heller inte för slapt. Att helt komma ifrån disciplinproblemen tror inte Regnér är möjligt och ej heller eftersträvansvärt. *”Varför skulle skolan vara utan friktioner mellan människor, när inget annat mänskligt förhållande är det?”*²³ Jag stöder mig i denna uppsats till viss del på Regnér då jag ämnar undersöka en del av ”systemet” - hur ”disciplinerat” eller ”slapt” det är.

Som nämndes i uppsatsens inledning så har 1900-talets svenska skola präglats av tilltron till elevernas självdisciplinering, att man inte måste ”skriva eleverna i pannan”, införandet av obligatoriska teoretiska ordningsregler visar på att denna tilltro till självuppfostran minskat. Roger Fjällström menar att tilltron till att barn och unga på egen hand kan utvecklas till etiskt önskvärda varelser har fått kraftiga törnar under de senaste decennierna.

¹⁹ (1968) *Skolan och disciplinen*. Husén, Torsten (red.). Hermods.

²⁰ Husén (red.) 1968

²¹ Husén (red.) 1968

²² Husén (red.) 1968, s. 39

²³ Husén (red.) 1968, s. 40

”När den optimistiska synen på elevernas självfostran visat sig inte hålla har skolans roll som fostrare blivit mer problematisk. Samhället och skolan måste ta ansvaret att medvetet forma de nya medborgarna, men fostransmålet måste tänkas igenom och klargöras ytterligare.”²⁴

Roger Fjällström kommer i sin forskning fram till att om skolan skall hjälpa att fostra goda medborgare så kräver det genomtänkta och tydliga värden och normer.²⁵ Exakt *vad* som karakteriserar genomtänkta och tydliga värden och normer specificerar dock inte Fjällström. Till viss del syftar forskningen i denna uppsats att utreda hur tydliga och genomtänkta skolors teoretiska ordningsregler är.

I sin doktorsavhandling i pedagogik från 2008 analyserar Maria Wester både de teoretiska (i det här fallet med betydelsen de uttalade, retoriska) och de uttryckta/praktiserade uppförandenormerna som existerar i svenska ”klassrumskulturer” med hjälp av teorier om kön och makt. Framförallt använder Wester intervjuer med lärare och elever och klassrumsauskultation som materialinsamlade metod. Westers resultat kring relationen mellan retorik och praktik kan sammanfattas med att både lärare och elever vill ha ordning och reda i skolan, tydliga regler och konsekventa påföljder, samt att det råder en viss diskrepans mellan retorik och praktik.²⁶ Jag vill i min uppsats begränsa mig till den teoretiska biten av ordning i skolan och då explicit det nedskrivna, de teoretiska uppförandenormer som Maria Wester undersöker är främst de som uttalas. Vidare tar jag i en av mina frågeställningar fasta på resultatet att konsekventa påföljder efterfrågas inom skolan, på det sättet bygger jag vidare på Maria Westers avhandling.

Ur ett juridiskt perspektiv behandlar Jonas Hedström i sin D-uppsats *Disciplinen i skolan*, skriven vid Göteborgs Universitets Juridiska institution, ordningsregler i skolan men fokuserar framförallt på tillämpningen av, och praxis kring, disciplinära åtgärder. Hedström jämför i sin uppsats från 2001, den dåvarande svenska situationen med New Yorks disciplinära regelsystem. ”New York-modellen” bygger på tydligt specificerade ordningsregler med tydliga och konsekventa påföljder. Hedström frågar om ett regelsystem likt det i New York för det första är tillämpligt med rådande svensk lagstiftning och för det andra om det är eftersträvansvärt i Sverige men kommer dock till en tvetydig slutsats – å ena sidan, å andra sidan.²⁷ Även om jag inte har för avsikt att göra någon

²⁴ (2001) *Fostrar skolan goda medborgare? – Ett mångvetenskapligt perspektiv på eleven, skolan och samhället*. Agell, Anders (red.). Uppsala: Iustus förlag AB. s. 17

²⁵ Agell (red.) 2001

²⁶ Wester, Maria (2008), *”Hålla ordning men inte överordning” – Köns och maktperspektiv på uppförandenormer i svenska klassrumsstrukturer*. Umeå: Institutionen för svenska och samhällsvetenskapliga ämnen, Umeå Universitet.

²⁷ Hedström, Jonas (2001), *Disciplinen i skolan*. D-uppsats. Göteborg: Handelshögskolan vid Göteborgs Universitet, Juridiska institutionen.

komparation av svenska skolors ordningsregler mot ”New York-modellen” så vill jag ändå placera in denna uppsats ena problem i Hedströms farvatten. Om Hedström kan sägas fråga om ett regelsystem med tydliga konsekvenser är applicerbart och eftersträvansvärt i Sverige så kommer jag istället, i ljuset av nya bestämmelser, i viss mån att undersöka huruvida man faktiskt har valt att använda sig av en sådan metod i svenska skolor.

I *En friare skola – Om styrning och ledning av den lokala skolan* som är sammanställningen av ett tvärvetenskapligt forskningsprojekt problematiseras innebörden av den decentraliserade och mångformiga skolan. Möjligheterna för den enskilda och självstyrande skolan behandlas av flera författare från olika discipliner (företagsekonomi, pedagogik, psykologi och sociologi) i denna bok. Bl.a. behandlas områden såsom organisationsidentitet, föräldrainsflytande och utvärderingsmetoder. Trots det mångformiga systemets brister och inneboende problem så drar författarna ändå slutsatsen att det decentraliserade och mångformiga systemet är att föredra framför ett centraliserat och enformigt system.²⁸ Jag vill placera denna uppsats under paraplyet för denna decentraliseringsforskning rörande skolan då jag bl.a. ämnar undersöka om och hur ett decentraliserat mångformigt styrsystem producerar olika ordningsregler

Gemensamt för mycket av den tidigare forskning jag tagit del av är att den i ett eller annat avseende tar avstamp i Michel Foucaults teorier kring skolan som disciplinär institution, något som alltså även jag ämnar göra i denna uppsats. Jag har inte tagit del av någon forskning som är en direkt kritik mot Foucaults teser om skolan som disciplinär institution. Jag har heller inte lyckats finna någon tidigare forskning som specifikt riktat in sig på de teoretiska ordningsreglerna (i form av nedskrivna regler) och som är utförd efter de nya bestämmelserna trätt i kraft, detta är ju kanske heller inte så värst konstigt då nedskrivna ordningsregler är just ett sentida obligatorium. På det sättet motiverar tillkomsten av nytt empiriskt material undersökningens genomförande.

²⁸ Lindqvist, Löwstedt & Torper (red.) 1999

5. PROBLEMFÖRMULERINGAR & FRÅGESTÄLLNINGAR

Nedan formuleras i tur och ordning två olika problem kopplade till de ovan anförda teoretiska ramarna, till varje problem kopplas en explicit frågeställning. För att på ett direkt sätt ge frågeställningarna mer djup och tyngd presenteras i anslutning till varje frågeställning ett tilltänkt analysverktyg.

5.1. Ordningsreglernas innehåll – Problemformulering & frågeställning

Foucault menar att alla disciplinära system inmutar områden som är för obetydliga för det omgivande samhällets lagar, inom dessa områden kan de disciplinära systemen såsom skolan utöva makt genom att bestämma regler och straffa individer som inte fogar sig. De regler som existerar inom ett disciplinärt system uppvisar enligt Foucault en småaktighet, deras funktion är att ingå i en disciplinerande maktmekanism.²⁹ Foucault menar att den disciplinära apparaten såsom skolan har en tendens att göra de allra minsta delarna av uppförandet straffbara, egentligen kan vad som helst – vilken obetydlig liten handling som helst göras bestraffbart inom skolan.³⁰ Mot bakgrund av detta formuleras uppsatsens första frågeställning som syftar till att utreda innehållet i olika skolors teoretiska ordningsregler:

- Hur ser innehållet i olika skolors teoretiska ordningsregler ut?

Analysverktyg

För att besvara denna frågeställning kring ordningsreglernas innehåll kommer jag att söka klassificera utsagorna i de utvalda skolornas dokument om ordningsregler med hjälp av följande analysverktyg. Konstruktionen av analysverktyget till denna frågeställning bygger på följande anföringar rörande innehållet i disciplinära institutioners regler hämtat ur Foucaults *Övervakning och straff*: ”... bestraffningar som gäller arbetstiden (försening, frånvaro, avbrott i arbetet), verksamheten (ouppmärksamhet, vårdslöshet, bristande flit), uppträdandet (oartighet, ohörsamhet), sättet att yttra sig (prat, oförskämndhet), kroppen (’opassande’ ställningar, ej överensstämmande rörelser, bristande renlighet) och sexualiteten (oblyghet, oanständighet).”³¹

²⁹ Foucault 1975

³⁰ Foucault 1975, s. 179

³¹ Foucault 1975, s. 179

Låt mig nedan rakt av spalta upp de sex olika kategorierna för att göra analysredskapet mer lättöverskådligt:

- *Arbetstiden* (försening, frånvaro, avbrott i arbetet)
- *Verksamheten* (ouppmärksamhet, vårdslöshet, bristande flit)
- *Upptärdandet* (oartighet, ohörsamhet)
- *Sättet att yttra sig* (prat, oförskämdhet)
- *Kroppen* ("opassande" ställningar, ej överrensstämmande rörelser, bristande renlighet)
- *Sexualiteten* (oblyghet, oanständighet)

I skolors ordningsregler kan det också förekomma punkter rörande sådant som är olagligt i resten av samhället. Därför läggs en sjunde kategori till analysredskapet:

- *Lag* (hot, våld, misshandel, vapen)

Metodpraktikan rekommenderar att "man har en beredskap för att komplettera analyskemat med ytterligare kategorier om oförutsedda aspekter av fenomenet ifråga skulle dyka upp".³² Jag reserverar mig därför för att det kan finnas innehåll i ordningsreglerna som faller utanför de kategorier som Foucault radar upp. I händelse av att företeelser faktiskt inte går att bestämma med hjälp av analysverktyget kommer detta att presenteras och diskuteras i resultatdelen av uppsatsen.

För att ingen förvirring skall råda och för att mina kommande resultat inte skall framstå som slumpartade skall jag nedan redovisa exempel på hur innehållet i materialet skall se ut för att tolkas som det ena eller det andra.³³ Vissa utsagor i materialet framstår som mer eller mindre självklara att kategorisera med ovanstående analysverktyg, exempelvis; "Du skall komma i tid" hamnar självklart under kategorin *Arbetstiden*; "Du ska ha med dig allt material du behöver" hamnar under *Verksamheten*; i kategorin *Upptärdandet* hamnar exempelvis "Vi visar respekt genom att lyssna när andra pratar"; "Vi talar med ett vårdat språk och använder inte svordomar" hamnar under *Språk*; "Alla skall duscha efter gymnastiken" hamnar under *Kroppen*; en mening som "Det är förbjudet att bära kläder som är för små/korta och därmed 'utmanande'" hamnar i kategorin *Sexualiteten*. En mening som: "Jag kommer i tid till lektion och har med mig det material jag behöver" är i själva verket två utsagor och hamnar således i två kategorier; *Arbetstid* och *Verksamhet*. Förbud i ordningsreglerna som rör ytterkläder inomhus, huvudbonad inomhus eller andra klädkoder hamnar

³² Esaiasson m.fl. 2004, s.153

³³ Ekengren & Hinnfors 2006, s. 73

inte lika självklart i någon av analysverktygets kategorier, för att kunna placera in dem i en kategori måste man tolka bakgrunden/motiveringen till dem. Bakgrunden till klädregler tolkas som (om inte annan motivering anges såsom att det är farligt med stora jackor i NO- eller träslöjdssalen) med att man har inte mössa eller ytterjacka på sig i klassrummet helt enkelt för att det är oartigt, så gör man inte hemma och så gör man inte i övriga samhället – förbud mot kläder hamnar således under kategorin *Upptädandet*. Förbud mot cyklar, mopeder, skateboards och s.k. inlines etc. har med potentiell ”vårdslöshet” att göra och hamnar därmed under *Verksamheten*. Förbud mot mobiler hamnar i kategorin *Verksamheten* då de kan uppta elevens uppmärksamhet samt vara störande. Förbud mot Mp3-spelare och dyl. hamnar i kategorin *Verksamheten* då det finns en möjlig potential att eleven inte kan tillgodogöra sig undervisningen på ett fullvärdigt sätt med lurar i öronen. Förbud mot tuggummi, godis och dyl. hamnar i kategorin *Upptädandet*. I kategorin *Lag* hamnar förutom förbud mot hot, våld, misshandel och vapen även trakasserier samt förbud mot användande av tobak och droger inom skolans område. Generella utsagor kring mobbing har jag valt att förlägga i två kategorier, *Upptädande* och *Lag*, således hamnar en enskild punkt om mobbing i två olika kategorier. Under *Upptädande* hamnar vidare allt som främst har att göra med att visa hänsyn och respekt för andra.

5.2. Konsekvenser av regelbrott – Problemformulering & frågeställning

Skolverket framhåller att det av ordningsreglerna ”*bör framgå vad konsekvensen blir om eleverna bryter mot dessa*”.³⁴ Det *bör* alltså finnas särskilda klausuler i ordningsreglerna som anger vad en olydig elev kan förvänta sig för påföljder. Vid sidan av de nedtecknade och preciserade ordningsreglerna bör alltså även preciserade konsekvenser fastslås och nedtecknas. Foucault menar att vi alla drivs av en inre mekanism som syftar till att hela tiden förbättra vårt välbefinnande, vi strävar hela tiden efter att göra det bättre för oss själva och det är därför som tanken på och vissheten om ett ”kvalfullt” straff skall avskräcka oss från att bryta mot en regel. Tanken på straffet, eller konsekvensen av att bryta mot en regel måste överskugga det lockande i brottets karaktär.³⁵ Resultatet av en snabbkalkyl i huvudet skall, så att säga, peka på att ”det kostar mer än vad det smakar”. Mot denna bakgrund blir frågeställning nummer två följande:

- I vilken grad framgår det i olika skolors teoretiska ordningsregler vad konsekvenserna blir av att eleverna bryter mot ordningsreglerna?

³⁴ Skolverket 2006, *Ordningsregler för en trygg och lärande skolmiljö*, s. 3

³⁵ Foucault 1975, s.106-109

Analysverktyg

För att besvara frågeställningen kring existensen av konsekvenser i ordningsreglerna kommer jag att leta efter utsagor kring konsekvenser i de teoretiska ordningsreglerna och med hjälp av det nedan konstruerade analysverktyget söka klassificera dem. Jag nöjer mig inte med de två ”självskrivna” kategorierna ”konsekvenser framgår” och ”konsekvenser framgår inte”, utan väljer att arbeta med fem olika kategorier. Åtminstone följande fem typer av kategorier förväntas kunna urskiljas i materialet:

- A) Konsekvenser av brott mot ordningsreglerna framgår inte.
- B) Konsekvenser av brott mot ordningsreglerna framgår men är opreciserade och övergripande, av typen ”alla överträdelser mot ordningsreglerna får konsekvenser”.
- C) Inga övergripande konsekvenser av brott mot ordningsreglerna framgår men specificerade konsekvenser finns för en eller flera specifika regler.
- D) Konsekvenser av brott mot ordningsreglerna framgår, de möjliga konsekvenserna är specificerade, exempelvis ”överträdelse av ordningsreglerna resulterar i en eller flera av följande konsekvenser: kvarsittning, samtal med förälder, samtal med rektor, utvisning ur klassrummet...”.
- E) Konsekvenser av brott mot ordningsreglerna framgår och de är preciserade för de olika ordningsreglerna, exempelvis ”nedskräpning av skolan ger kvarsittning; påslagen mobil på lektionen omhändertas till dagens slut; skadegörelse ger böter; fusk resulterar i samtal med förälder”.

Även här vill jag reservera mig för möjligheten att det kan finnas utsagor i materialet som inte går att placera i någon av de fem ovan uppställda kategorierna. Detta kommer i så fall att presenteras och diskuteras.

6. MATERIAL & METOD

6.1. Material & Urval

Materialet till denna undersökning består av ordningsregler från 40 grundskolor med undervisning för årskurs 6-9 inom Göteborgs kommun. Omfattningen av de olika dokumenten, d.v.s. textmängd och utrymme, skiljer sig något åt från dokument till dokument men det rör sig generellt om mellan 1-4 sidor. Kanske kan det verka lite underligt att dokument med samma beteckning och andemening kan skilja sig så mycket åt i sin omfattning mellan olika skolor, men då det inte existerar någon

central bestämmelse kring hur ordningsreglerna skall vara konstruerade är det så verkligheten ser ut – det är också därför som materialet, ordningsreglerna, gör sig lämpliga att jämföra.

Materialinsamlingen gick till på följande vis. Via Göteborgs stads hemsida letade jag fram e-postadresserna till samtliga grundskolor i Göteborg med undervisning för årskurs 6-9, 78 st.³⁶ Respektive rektor på de 78 olika skolorna kontaktades därefter via e-post och ombads att på elektronisk väg sända mig sina aktuella ordningsregler. Vissa svarade med en gång och vissa behövde en eller till och med två påminnelser/uppmaningar innan jag fick svar. Vissa sände mig sina ordningsregler som ”bifogad fil” och vissa hänvisade till webbplats där aktuellt dokumentet gick att återfinna (det är inte alls ovanligt att skolor lägger ut sina ordningsregler på Internet, detta uppmuntras också av Skolverket³⁷). Dessvärre var det långt ifrån alla skolor som svarade på min förfrågan vilket gör att det finns ett ganska så signifikant bortfall i urvalet på 38 skolor, således återstår 40 skolors teoretiska ordningsregler för undersökningen. Några få skolor gjorde ett aktivt val att inte delta i undersökningen, men de allra flesta av de skolor som utgör bortfallet svarade inte alls vilket kan betyda något av följande: de ville inte av en eller annan anledning delta och brydde sig inte, av oartighet, om att svara; e-postadressen som inhämtats via Göteborgs webbplats är inaktuell; det finns en hel del upptagna och/eller nonchalanta rektorer i Göteborg. Svarsfrekvensen kanske hade kunnat göras större om jag legat på skolorna ytterligare med telefonsamtal, fysiska besök o. dyl., något som jag dock inte ansåg vara görbart inom tidsramen för denna uppsats och någonstans var jag tvungen att sätta en gräns för när den materialinsamlade arbetsprocessen skulle upphöra. Omfattningen av det empiriska materialet, ordningsreglerna från 40 grundskolor i Göteborg, får anses som rimligt.³⁸

Varför valdes då Göteborg för undersökningen? Initialt tänkte jag så här: Göteborg är en stor kommun med många skolor vilket ger möjligheten till ett stort urval inom en och samma kommun, det är vidare en kommun med stor segregering och diversifiering, här finns både ”mönsterskolor” och skolor där situationen är aningen mer ”panikartad”, här finns också en blandning av kommunalt drivna skolor och fristående skolor – dessa kriterier gjorde att Göteborg ansågs som en bra kommun att göra urvalet på. Det är en kommun med en kraftig heterogenitet. Det skall också hållas att det för författaren är något lättare att välja en kommun som han har ”en viss översikt” över, d.v.s. känner till organisationen och dess olika stadsdelar. Kring att ordningsregler för just grundskolans årskurs 6-9 valts att studera vill jag dels av egen erfarenhet mena att det är skolåldrar då frågor kring

³⁶ Enligt Göteborgs Stads hemsida, <http://www.goteborg.se>, 08-11-11

³⁷ Skolverket 2006, *Ordningsregler för en trygg och lärande skolmiljö*

³⁸ Vänligen se uppsatsens bilagor för exempel på de teoretiska ordningsregler som utgör materialet

ordning och stök, uppförande och oartighet, normalt och onormalt är extra påfallande. Att disciplinsvårigheterna skulle vara värst i ”högstadietåldern” beläggs också av tidigare forskning.³⁹

Materialet omfattar följande 40 skolors ordningsregler:

Bergsjöskolan, Brunnsboskolan, Bräckeskolan, Buråsskolan, Böskolan, Ebba Pettersons skola, Engelska skolan, Fenestra S:t Jörgen, Fiskebäcksskolorna, Franska skolan, Glöstorpskolan, Grenkvistskolan, Grevegårdsskolan, Hovåsskolan, Karl-Johans & Djurgårdsskolan, Katolska skolan, Kålltorpskolan, Kärralundsskolans, Kärraskolan, Martinaskolan, Montessoriskolan Skäret, Nordhemsskolan, Nya Lundensskolan, Nya Påvelundsskolan, Rambergsskolan, Rudolf Steinerskolan, Ryaskolan, Römosseskolan, Sannaskolan, Skålltorpskolan, Styrösökolan, Svartedalsskolan, Sverigefinska skolan, Toleredsskolan, Trulsegårdsskolan, Tynneredsskolan, Utmarksskolan, Ånässkolan, Änglagårdsskolan, Önneredsskolan.

6.2. Metod

Metodvalet för denna undersökning hamnar dels under beteckningen kvalitativ innehållsanalys, undersökningen syftar till att vara systematiserande och klassificerande. Den metodlitteratur som framförallt konsulterats är *Metodpraktikan – Konsten att studera samhälle, individ och marknad*.⁴⁰ Metoden får en jämförande och beskrivande karaktär då jag i viss mån ämnar jämföra olika skolors ordningsregler för att beskriva verkligheten. Vidare får undersökningen också till viss del en teoriprovande karaktär då jag önskar pröva om Foucaults hypoteser kring disciplinära institutioner stämmer mot materialet.

Efter det att analysverktygen konstruerats, problematiserats, omformats och reviderats har varje inkommet dokument, alla de separata teoretiska ordningsreglerna lästs igenom för att få en överblick. Därefter har de tre frågeställningarna med tillhörande analysverktyg applicerats på materialet en efter en, i tur och ordning. Resultaten har nedförts i en digital exciperingsblankett. Därefter har samma procedur upprepats, en andra exciperering av materialet har genomförts en tid senare för att säkerställa att undersökningen präglas av objektivitet.

³⁹ Se bl.a. Husén 1974, s. 35

⁴⁰ Esaiasson, Peter & Gilljam, Mikael & Oscarsson, Henrik & Wängnerud, Lena (2004), *Metodpraktikan – Konsten att studera samhälle, individ och marknad*. Stockholm: Nordstedts Juridik AB.

6.3. Begränsningar i metod och material

Jag har i ganska stor mån låtit det valda materialets utformning, de teoretiska ordningsreglerna, styra valet av metod och frågeställningar. Materialets natur begränsar vilka frågor som kan besvaras och vilka metoder som kan användas. En studie inom samma ämnesområde som syftar till att vara av förklarande karaktär, av typen ”varför?”, gör nog bäst och enklast i att söka fler och andra vägar både vad gäller material och metod. Materialets natur och den för denna undersökning valda metoden innebär att jag begränsar mig till att endast behandla skolans ordningsregler i ”teorin”, d.v.s. i nedskrivnen form. Ordningsreglernas beskaffenhet i ”praktiken”, eller hur de faktiskt tillämpas i en verklig klassrumssituation, blir således ett obevandrat gebit för denna uppsats. Den praktiska tillämpningen av ordningsregler är en nog så intressant ingång som ordningsregler i teorin men skulle troligtvis inte göras rättvisa inom ramarna för ett examensarbete då åtskilliga timmar av auskultation och en längre tidsperiod är påbjudet.⁴¹ Ordningsreglerna är, eller skall i alla fall enligt Skolverket vara, mer än bara begränsat till ett ordningsregeldokument. Vid sidan av de nedpräntade ordningsreglerna framhåller Skolverket vikten av att ordningsreglerna stöts och blöts och diskuteras kontinuerligt i varje skola.⁴²

6.4. Validitet & Reliabilitet

Excerperingen av det empiriska materialet är utförd till sin helhet vid två tillfällen för att utesluta slumpmässiga fel, därmed får reliabiliteten anses som tämligen god.

Jag har strävat efter att ge studien så hög transparens som möjligt, detta för att ge uppsatsen en god intersubjektivitet. Jag anser att analysverktygen är så pass noggrant preciserade att en annan forskare skulle kunna genomföra studien och komma till samma resultat. Att sätta Foucaults teorier i centrum för undersökningen får anses som relevant och ”rätt” för studien då mycket av den tidigare forskning jag tagit del av och tar avstamp i utgår ifrån just Foucault. De tre frågeställningarna och deras operationalisering bygger på påståenden om verkligheten gjorda i Foucaults *”Övervakning och straff”*, analysverktyget till den första frågeställningen är nästan i sin helhet hämtat direkt från Foucault, de andra två analysverktygen är konstruerade av författaren själv mot Foucaults teorier. De ”förlängningar” som görs av det första analysverktyget är noga genomtänkta och övervägda. Möjligtvis kan det hävdas att frågeställning två och det analysverktyg som kopplas därtill har en något lägre validitet än de andra frågorna då analysverktyget är ganska ”stort” och konstruerat helt på författarens eget manér. Den interna validiteten får anses som

⁴¹ För vidare och djupare läsning kring ordning och uppförande i praktiken i skolan och korrelationen mellan teori och praktik hänvisas till Maria Westers nyutkomna doktorsavhandling *”Hålla ordning, men inte överordning” – Köns- och maktperspektiv på uppförandenormer i svenska klassrumskulturer.*

⁴² Skolverket 2006, *Ordningsregler för en trygg och lärande skolmiljö*

tämligen god.

Den externa validiteten däremot är inte speciellt hög då undersökningsfallen inte är utvalda med hänsyn till att maximera möjligheten och uttala allmängiltiga resultat, i det här fallet resultat som skulle gälla för hela Sverige. Att studera skolor i Göteborg är valt dels på grund av att det tillhör min närmiljö, om detta säger *Metodpraktikan*: ”Det är föga märkligt att samhällsvetarna intresserar sig för fenomen i det egna närområdet, men benägenheten att gräva där man står har ett pris när det gäller att generalisera resultaten...”⁴³. Dels är Göteborg valt för att jag enkelt hade tillgång till e-postadresser och dels på grund av att jag initialt föreställde mig att jag kanske skulle hinna besöka några av skolorna fysiskt. Generaliserbarheten av resultaten är därför ganska låg. Men, jag vill ändå påstå att även om resultaten gäller först och främst för de studerade fallen och i andra hand för Göteborg så känns inte steget och skillnaderna mot hur tänkbara resultat av en undersökning utförd på hela landet skulle se ut - just på grund av att det inom Göteborg finns en stor ”spridning”/”heterogenitet”. *Metodpraktikan* påvisar att det är vanligt att när man har låg generaliserbarhet i sin undersökning, på grund av urvalet, söker dölja detta antingen genom att spara diskussionen kring generaliserbarheten till slutet av uppsatsen eller att man inte alls tar upp det.⁴⁴ Man bör sträva efter allmängiltiga resultat, det har jag inte gjort fullt ut i denna uppsats. Risken är dock att jag om jag hade gjort ett urval bland alla Sveriges skolor varit tvungen att göra urvalet större än vad som är rimligt för ett examensarbete för att kunna dra generella slutsatser.

7. RESULTAT & ANALYS

Nedan presenteras de resultat som undersökningen inbringat, resultaten presenteras i samma ordning som problemen och frågeställningarna presenterades och utvecklades. Det är inte en kvantitativ undersökning som har genomförts även om hantverket i sig har inneburit viss kvantifiering av materialet. I resultaten kommer vissa siffror att presenteras för att lättare åskådliggöra innehållet, men det är ingen kvantitativ presentation i dess rätta bemärkelse. Inte heller behandlas resultaten för enskilda skolor specifikt i annat fall än då de avsticker från mängden. Jag försöker måla resultatdelen ”i stora drag”. I direkt anslutning till varje frågeställnings enskilda resultat sker också en analys.

⁴³ Esaiasson m.fl. 2004, s. 172

⁴⁴ Esaiasson m.fl. 2004

7.1. Resultat & Analys – Innehållet i ordningsreglerna

För att repetera, den första frågeställningen som rör innehållet i ordningsreglerna löd: - *Hur ser innehållet i olika skolors teoretiska ordningsregler ut?*

Resultatet av undersökningen till den första frågeställningen visar att innehållet i de undersökta skolornas teoretiska ordningsregler främst innehåller utsagor kring det Foucault kategoriserar som *Verksamheten* och *Uppteendandet*. Vissa skolor har flest regler kring *Verksamheten* och vissa har flest regler som rör *Uppteendandet*.

Totalt sett hamnar flest utsagor under kategorin *Verksamheten*, alltså regler som rör bl.a. ouppmärksamhet, vårdslöshet och bristande flit. Som typiska exempel på sådana utsagor i materialet kan nämnas: *"Mobiler och liknande utrustning hålls avstängda under lektionstid"*, *"Snöbollskastning får endast ske på fotbollsplanen"*, *"Ha med allt du behöver för att kunna arbeta"*.

Nästan lika många utsagor hamnar under kategorin *Uppteendandet*, alltså punkter som rör exempelvis oartighet, ohörsamhet, hänsyn och respekt. Utsagor i materialet som klassificerats till *Uppteendandet* är exempelvis: *"Ge dig själv och andra arbetsro"*, *"Vi har inte ytterkläder eller huvudbonader på oss i klassrum eller matsal"*, *"Uppteend trevligt mot både personal och kamrater"*.

De flesta av de undersökta ordningsreglerna innehåller någon enstaka punkt som hamnar under kategorin *Arbetstiden*, alltså sådant som rör försening, frånvaro, avbrott i arbetet. Fristående skolan Sverigefinska skolan har 4 punkter som hamnar i denna kategori, två som handlar om försenad ankomst och två om frånvaro, även Waldorfskolan Martinaskolan utmärker sig med 4 punkter som hamnar i denna kategori.

Sättet att yttra sig, sådant som har med prat och oförsämndhet att göra, är det drygt hälften av de undersökta skolorna som har något skrivet om i sina ordningsregler. Sticker ut från mängden gör här Engelska skolan och Grenkvistskolan, båda fristående skolor, som vardera har 5 utsagor i sina teoretiska ordningsregler som rör *Sättet att yttra sig*. Generellt handlar det om förbud mot svordomar, Engelska skolans teoretiska ordningsregler håller att man *"alltid ska tala artigt till alla"*, att man ska vara tyst och aldrig skrika, Grenkvistskolan håller att man aldrig ska *"avbryta eller tala i mun på någon"*.

I kategorin *Sexualiteten* hamnade inga av punkterna i de undersökta dokumenten och under kategorin *Kroppen* var det blott två skolor som kvalade in. Grenkvistskolan har en utsaga kring att nervositet som tar sig uttryck i nagelbitning inte är önskvärt och därför bör en stressfri miljö eftersträvas och på Ebba Pettersons skola har man ett nedpräntat förbud mot kränkande gester.

I kategorin *Lag*, alltså ordningsregler som befäster oegentligheter som även omfattas av lag, var det dryga hälften av dokumenten som hade punkter som passade in. Det rör sig generellt om förbud mot våld, vapen och mot sådant som omfattas av hets mot folkgrupp och diskrimineringslagar, även förbud mot droger hamnar här.

En del utsagor i de teoretiska ordningsreglerna hamnade utanför det analysverktyg som ställdes upp, de passade helt enkelt inte in i någon av analysverktygets kategorier, dessa utgör dock endast en bråkdel av utsagorna. 12 skolor har paragrafer som villkorar var eleverna får och/eller inte får uppehålla sig under skoltid. 12 skolor hade också punkter som rör elevernas egen egendom, som att man bör lämna värdesaker hemma då skolan inta kan ansvara för dem och att man bör respektera andras egendom. Förutom de just anförda utsagorna i ordningsreglerna, de som inte riktigt passade in under någon av analysverktygets kategorier och förutom de utsagor passade in under kategorin *Lag*, passade alla punkter i de undersökta teoretiska ordningsreglerna in under det Foucault klassar som typiska regler för disciplinära system.

Vissa skolor har teoretiska ordningsregler som framstår som väldigt genomarbetade, remitterade, och välbearbetade, andra skolor har teoretiska ordningsregler som mest liknar ”hafsverk” och många skolor kan sägas hamna någonstans i där emellan. Vissa skolor har motiveringar till existensen av en viss regel och andra skolor är ordmässigt väldigt återhållsamma. Vissa skolors ordningsregler är ”dagsfärska” (omarbetade och reviderade under innevarande termin) i enighet med Skolverkets önskemål och andra är ”gammal skåpmat”.

Enligt Foucault präglas regelinnehållet i disciplinära system av småaktigheter och visst finns det spår av sådana i det empiriska materialet. Exempelvis får utsagor kring keps och mössförbud som finns i så gott som alla de undersökta skolornas teoretiska ordningsregler anses påvisa småaktighet i reglerna. Skolverket skriver i sina rekommendationer kring vad ordningsreglerna kan innehålla att *”Klädsel är något som normalt bestäms av eleverna själva. I arbetet med ordningsreglerna kan man diskutera och komma överens om ett gemensamt förhållningssätt till klädsel, som tillexempel vad som gäller med en allt för utmanande klädsel som av andra elever kan uppfattas som*

stötande.”⁴⁵. Regler kring exempelvis huvudbonader i klassrummet får man vrida och vända på ganska mycket för att deras existens ska kunna motiveras med någon av etiketterna ”*stötande*” och ”*utmanande*”. Jämför man på denna punkt Skolverkets rekommendationer med de undersökta skolornas teoretiska innehåll finns det en stor diskrepans. Vi kan mot bakgrund av detta föreställa oss att om vi som i 1800-talets skola idag hade haft centralt fastställda regler så hade där troligtvis inte funnits förbud mot huvudbonader. Men som sagt, Skolverket utfärdar bara rekommendationer och det är i slutändan upp till varje enskild skolas rektor vilka nedskrivna disciplinära koder som ska gälla på hans/hennes skola (förutsatt att de håller sig inom lagens ramar).

Resultaten säger oss inte bara vad ordningsreglerna innehåller utan också vad de *inte* innehåller. Det faktum att inga utsagor i materialet hamnade i kategorin *Sexualiteten* och endast två utsagor i *Kroppen* säger oss faktiskt något – då de lyser med sin frånvaro. Exakt vad resultatet beror på är svårt att säga men en kvalificerad spekulering skulle kunna vara att saker som rör sexualiteten och kroppen är mer eller mindre *tabu* inom skolan. De rådande normerna i skolan gör det helt enkelt inte acceptabelt att diskutera eller lägga en styrande hand över *Kroppen* och *Sexualiteten*. Man skulle kunna föreställa sig en hel del ordningsregler som skulle passa in under dessa rubriker. Under *Kroppen* skulle regler som till exempel: ”Det är förbjudet att ’väga’ på stolen”; ”Det är förbjudet att peka finger”; ”Alla ska duscha efter gymnastiken” och ”Det är viktigt att du tvättar händerna innan du äter i matsalen”. I kategorin *Sexualiteten* skulle utsagor som exempelvis: ”Det är emot skolans policy att elever är ’lättklädda’ under skoltid” och ”Det är förbjudet att tafsa på andra elever” hamna.

Ett resultat ur undersökningen är också att det uteslutande är fristående skolor som står för de ytterligheter som registrerats i materialet. Det är inga kraftiga ytterligheter, men ändå att betrakta som avvikande från mängden.

7.2. Resultat & Analys – Konsekvenser av regelbrott

Den andra frågeställningen, som rör konsekvenser av regelbrott löd: - *I vilken grad framgår det i olika skolors teoretiska ordningsregler vad konsekvenserna blir av att eleverna bryter mot ordningsreglerna?*

Resultatet till frågeställningen visar att 16 av de 40 skolorna helt saknar konsekvenser i sina teoretiska ordningsregler. Ingen av de undersökta skolorna har övergripande, ospecificerade

⁴⁵ Skolverket 2006, *Ordningsregler för en trygg och lärande skolmiljö*, s. 6

konsekvenser av typen ”alla överträdelser mot ordningsreglerna får konsekvenser”. 9 av de teoretiska ordningsreglerna saknar övergripande konsekvenser men har specificerade konsekvenser för en eller flera specifika regler, i 3 av de 9 dokumenten som hamnar i denna kategori rör det sig endast om att de har *en klausul* som säger att skadegörelse medför böter. I kategorin för teoretiska ordningsregler som innehåller specificerade konsekvenser av typen ”överträdelse av ordningsreglerna resulterar i en eller flera av följande konsekvenser: kvarsittning, samtal med förälder, samtal med rektor, utvisning ur klassrummet...” hamnar 10 av skolorna. Således återstår 5 skolor som hamnar i kategorin för de skolor som har teoretiska ordningsregler där specifika konsekvenser finns kopplat till varje separat ordningsregel.

Foucault menar att för att det ”milda straffet” skall fungera, ha avskräckande effekt, så är det viktigt att konsekvenserna är tydliga och påtagliga för alla berörda. Det är vissheten om att den skyldige alltid straffas som skall avskräcka från att begå regelbrott från första början. Exempelvis, det som skall avskräcka Lisa och Pelle från att komma försent till en lektion skall enligt Foucaults hypotes alltså vara vetskapen om att kvarsittning väntar. Enligt Foucault blir ordningsregler som inte ledsagas av tydliga konsekvenser meningslösa eller handlingsförlamade. I resultaten ovan var det, om vi ska vara krassa mot resultaten, endast 15 av 40 skolor som hade tydliga konsekvenser inbakade i sina teoretiska ordningsregler, alltså återstår 25 skolor där diskussion om påföljder inte existerar alls eller existerar i mycket begränsad utsträckning. Om vi i en ”modell” föreställer oss att de teoretiska ordningsreglernas innehåll helt villkorar verkligheten skulle de sistnämnda skolorna, de utan utvecklade konsekvenser, ha grövre disciplinproblem än de övriga skolorna och detta som en direkt följd av att man negligerat att behandla konsekvenser i de teoretiska ordningsreglerna. Dock finns det en viss diskrepans mellan teori och praktik, denna avvikelse diskuteras närmare i slutdiskussionen. Eftersom det förutsätts att de teoretiska ordningsreglerna inte ensamt villkorar elevernas uppfattning kring konsekvenser blir det svårt att uttala sig om

8. SLUTSATSER & DISKUSSION

Nedan presenteras först de slutsatser som kan dras ur resultaten, därefter följer en diskussion kring de uppkomna resultaten mot tidigare forskning. Slutligen följer en kortare utblick där förslag på forskningsproblem presenteras.

8.1. Slutsatser

Slutsatserna som kan dras ur resultatet är att de undersökta teoretiska ordningsreglernas innehåll till sin allra största del faller inom det som Foucault klassar som disciplinära institutioners regler. Dessa är regler som omfattar områden som är för obetydliga för att inkorporeras i det omgivande samhällets lagar, de syftar till att ange vad som är normalt respektive onormalt och disciplinera därefter. Det är inte reglernas innehåll i sig som är det viktiga, det viktiga är att de följs. Således är det disciplinerade och fogliga elever som skolan försöker fostra, medborgare som skall ”rätta sig i ledet” oavsett vad det gäller. I mångt och mycket ter sig innehållet i olika skolors teoretiska ordningsregler ganska snarlikt, det är framförallt utformandet och det mått av ansträngning som ligger bakom som verkar skilja sig åt. Vissa skolor har mycket tydliga ordningsregler med klara motiveringar och tydliga konsekvenser, andra inte.

Jag har med denna undersökning försökt bidra till att fylla den kunskapslucka som finns i och med att obligatoriet kring teoretiska ordningsregler i skolan är ett nyuppkommet fenomen. Då studien till viss del är av beskrivande karaktär har jag sökt presentera och analysera hur ordningsreglerna är konstruerade. Till sin andra del har studien syftat till att vara teoriprovande, den har påvisat att utvalda teser ur Foucaults *Övervakning och straff* får stöd i det empiriska materialet. Skolors teoretiska ordningsreglers innehåll hamnar till övervägande del inom det Foucault klassar som typiskt för disciplinära system.

8.2. Diskussion

De slutsatser som kan dras ur resultatet säger oss endast hur skolornas teoretiska, nedskrivna ordningsregler är konstruerade. Hur ordningsreglerna faktiskt efterföljs och används i de behandlade skolorna kan vi ur resultatet inte dra några exakta slutsatser kring. Om undersökningens resultat sätts i relation till Maria Westers resultat så kan vi anta att det finns en viss avvikelse mellan teori och praktik.⁴⁶ Maria Wester finner i sin avhandling att det finns en viss diskrepans mellan de uttryckta uppförandenormerna (i Westers fall handlar det inte om nedskrivna utan istället om uttalade regler/normer) och de praktiserade normerna/reglerna. Med stöd i Westers forskning

⁴⁶ Wester 2008

vill jag mena att det också, av allt att döma, finns en viss diskrepans mellan de i denna uppsats undersökta teoretiska ordningsreglerna och hur de praktiseras i verkligheten. Exakt hur betydande avvikelser är mellan teori och praktik går dock inte att avgöra men skulle säkerligen gör sig intressant i vidare forskning. Jag vill på intet sätt förringa undersökningens resultat men jag vill noga påpeka att de först och främst gör sig giltiga för hur olika teoretiska ordningsregler är konstruerade. När det finns en viss diskrepans mellan teori och praktik finns där också en viss samstämmighet, men hur stor någon av dessa är vågar jag inte uttala mig om. Spekulationer med stöd i Westers forskning är att det finns ”dolda” ordningsregler, ordningsregler som inte är nedpräntade eller uttalade men som ändå tillämpas, att elever är medvetna om att konsekvenser följer av regelbrott även om dessa inte är uttryckta i skrift och att vissa ordningsregler förbises av enskilda lärare.

Torsten Husén kommer till resultatet att disciplinfrågan i skolan är en samhällsfråga, en fråga som alltså inte går att lösa ensamt inom skolans väggar utan behöver insatser på samtliga forum som barn kommer i kontakt med. Om det nu verkligen är så att disciplinproblemen i skolan har blivit värre på senare tid (för om man ska tro Lennart Huséns påståenden från 1950-talets skola så var det fruktansvärt med disciplinen redan då) så är det alltså viktigt att dessa disciplinproblem inte tacklas ensamt i skolan. Enligt Torsten Husén räcker det således inte med en bestämmelse om att alla skolor skall ha nedtecknade ordningsregler, oavsett hur detaljerade och välgenomarbetade de är och oavsett vad de innehåller, för att komma till rätta med den påstådda oordningen i skolan. Tydliga ordningsregler i skolan må vara en bra start men kan enligt Husén aldrig på egen hand rädda en skola med disciplinproblem.

Resultaten visade att vissa av de undersökta skolorna har teoretiska ordningsregler som framstår som välgenomarbetade och andra skolor har ordningsregler som mer liknar ”hafsverk”, många hamnar någonstans mitt emellan. Fjällström kommer i sin forskning fram till att om skolan skall hjälpa att fostra goda medborgare så kräver det genomtänkta och tydliga värden och normer. Alltså, vissa skolors teoretiska ordningsregler uppfyller inte Fjällströms krav på vad som krävs för att uppfostra goda medborgare. De skolor som har välformulerade teoretiska ordningsregler kanske har dessa för att de har en mycket stökig skola som de med hjälp av ordningsreglerna vill försöka disciplinera eller så är det en mycket lugn skola som med tydliga ordningsregler vill söka vidhålla den lugn som råder. Likadant fast tvärtemot kan det också förhålla sig med skolor som har otydliga ordningsregler – på en stökig skola är det möjligt att man anser att nedskrivna ordningsregler inte hjälper och den väldisciplinerade skolan ser ingen anledning till att utarbeta ett dokument kring ordningsregler då det redan råder god ordning. Oavsett vilken anledningen är till det ena eller det

andra så menar Fjällström att det är viktigt att de värden och normer som man söker fostra med i skolan är genomtänkta och tydliga, genomtänkta och tydliga ordningsregler är därför att eftersträva oavsett om skolan är ”disciplinerad” eller ”odisciplinerad”.

Dessa olikheter mellan olika skolor är en produkt av den decentralisering som skett av skolsystemet från ett enformigt till ett mångformigt system. Samtidigt som det mångformiga systemet ger möjligheten för varje enskild skola att tillvarata sina egenheter och speciella behov lämnar det också möjligheten att ta vissa direktiv och förordningar på större eller mindre allvar⁴⁷. Slutsatserna som dras av samtliga författare i *En friare skola* är ju dock att ett mångformigt system är att föredra framför ett centralstyrt enformigt system, men visst är det inte helt oproblematiskt.⁴⁸ I en viss mån skulle kanske centralt fastställda ordningsregler vara att föredra men å andra sidan inte.

Det som den ene uppfattar som ”kaos och anarki” i skolan kan för den andre uppfattas som en ”kreativ och lärande” miljö, vi har inte alla samma syn på vad som bör klassas som disciplinproblem. Således kan man förslagsvis föreställa sig att, bestämmelsen kring nedpräntade ordningsregler i skolan inte givetvis har uppkommit som ett svar på ett reellt disciplinproblem i den svenska skolan, utan att det istället är den rådande diskursen kring disciplin i skolan som förändrats. Det är alltså inte självklart att en strängare disciplin inom skolan efterfrågas på grund av att situationen i skolan förvärrats. Det är därför också av vikt att kunna se skolan och förändringar inom den i en historisk kontext och kanske som ett ”historiskt växelspel”.⁴⁹ Disciplinproblem kommer, som Elis G Regnér uttrycker det, alltid vara en del av skolans värld då det heller inte finns några mänskliga kontakter utanför skolan som sker utan friktion. Röster som ropar att skolan är på väg ner i fördärvet kommer alltid att finnas och likaså de som håller huvudet högt i stormen och menar att ”ungar alltid kommer vara ungar”.

8.3. Utblick – Förslag på forskningsproblem

Den kanske allra intressantaste frågan som väcks av analysen och diskussionen i denna uppsats är väl kanske den om relationen mellan teori och praktik. Hur stor är diskrepansen mellan de teoretiska ordningsreglerna och hur de faktiskt tillämpas i en reell klassrumssituation?

I denna uppsats behandlas endast ”färdiga”, teoretiska ordningsregler och hur de skiljer sig åt mellan olika skolor. Då Skolverket menar att det är viktigt att både rektor, lärare, elever och

⁴⁷ Se Lindqvist, Löwstedt & Torper (red.) 1999, för hur man gärna inom skolan ”duckar” för nya bestämmelser och förordningar.

⁴⁸ Lindqvist, Löwstedt & Torper (red.) 1999

⁴⁹ Husén (red.) 1968

föräldrar är delaktiga i framtagandet av lokala ordningsregler skulle det göra sig intressant att studera i vilken grad detta förfaringssätt praktiseras på olika skolor och hur detta i sin tur påverkar ordningsreglernas utformning och innehåll. I anslutning till detta gör det sig också intressant att studera i vilken grad ordningsreglerna hålls ”levande” på olika skolor och vad detta betyder för ordningsreglernas funktion.

Med tanke på att resultaten påvisar att olika skolor uppvisar teoretiska ordningsregler av blandad kvalitet, vissa mycket noggrant genomarbetade och andra mer slapphänt sammanställda, skulle det göra sig intressant att undersöka vilken kontroll som utövas mot enskilda skolor. Hur följs de upp av Skolverket eller kommun?

Mot bakgrunden att resultatet visar att fristående skolor utmärkte sig något jämfört med kommunala skulle det göra sig intressant att undersöka varför? Det skulle vara intressant att undersöka vilka, om några, bakomliggande faktorer påverkar ordningsreglernas utformning. Kanske kan man föreställa sig att socioekonomiska förutsättningar i skolans upptagningsområde på ett eller annat sätt villkorar ordningsreglerna.

9. KÄLL- & LITTERATURFÖRTECKNING

9.1. Tryckta källor

Skolverket (2006), *Ordningsregler för en trygg och lärande skolmiljö*. ISBN 91-83009-99-7

Även tillgänglig via Skolverkets hemsida, <http://www.skolverket.se>

9.2. Otryckta källor

Respektive skolas, i november/december månad 2008, aktuella ordningsregler:

Bergsjöskolan, Brunnsboskolan, Bräckeskolan, Buråsskolan, Böskolan, Ebba Pettersons skola, Engelska skolan, Fenestra S:t Jörgen, Fiskebäcksskolorna, Franska skolan, Glöstorpskolan, Grenkvistskolan, Grevegårdsskolan, Hovåsskolan, Karl-Johans & Djurgårdsskolan, Katolska skolan, Kålltorpskolan, Kärralundsskolans, Kärraskolan, Martinaskolan, Montessoriskolan Skäret, Nordhemsskolan, Nya Lundensskolan, Nya Påvelundsskolan, Rambergsskolan, Rudolf Steinerskolan, Ryaskolan, Römosseskolan, Sannaskolan, Skålltorpskolan, Styrösökolan, Svartedalsskolan, Sverigefinska skolan, Toleredsskolan, Trulsegårdsskolan, Tynneredsskolan, Utmarksskolan, Ånässkolan, Änglagårdsskolan, Önneredsskolan

9.3. Elektroniska källor

Göteborgs Stads hemsida:

<http://www.goteborg.se>

Skolverket (2007), *Trygghet och studiero i skolan – information om nya bestämmelser*

Tillgänglig på <http://www.skolverket.se>

9.4. Tryckt litteratur

- (1968) *Skolan och disciplinen*. Husén, Torsten (red.). Hermods. ISBN 91-23-38070-5

- (1999) *En friare skola – Om styrning och ledning av den lokala skolan*. Lindqvist, Lars & Löwstedt, Jan & Torper, Ulf (red.). Lund: Studentlitteratur. ISBN 91-44-00974-7

- (2001) *Fostrar skolan goda medborgare? – Ett mångvetenskapligt perspektiv på eleven, skolan och samhället*. Agell, Anders (red.). Uppsala: Iustus förlag AB. ISBN 91-87582-16-3

Ekengren, Ann-Marie & Hinnfors, Jonas (2006), *Uppsatshandbok – Hur du lyckas med din uppsats*. Studentlitteratur. ISBN 91-44-03463-6

Esaiasson, Peter & Gilljam, Mikael & Oscarsson, Henrik & Wängnerud, Lena (2004), *Metodpraktikan – Konsten att studera samhälle, individ och marknad*. Stockholm: Nordstedts Juridik AB. ISBN 91-39-10611-X

Florin, Christina & Johansson, Ulla (1993), *”Där de härliga lagrarna gro...” – Kultur, klass och kön i det svenska läroverket 1850-1914*. Tidens förlag. ISBN 91-550-4015-2

Foucault, Michel (1975), *Övervakning och straff – Fängelsets Födelse*. Översättning Bergström, C. G. Lund: Arkiv förlag. ISBN 91-7924-169-7

Husén, Lennart (1959), *Elever – Lärare – Föräldrar – En studie av skolans uppfostrings och disciplinproblem*. Stockholm: Almqvist & Wiksell.

Wester, Maria (2008), *”Hålla ordning men inte överordning” – Köns och maktperspektiv på uppförandenormer i svenska klassrumsstrukturer*”. Umeå: Institutionen för svenska och samhällsvetenskapliga ämnen, Umeå Universitet. ISBN 978-91-7264-533-2

9.5. Elektronisk litteratur

Hedström, Jonas (2001), *Disciplinen i skolan*. D-uppsats. Göteborg: Handelshögskolan vid Göteborgs Universitet, Juridiska institutionen.

Tillgänglig på: <http://gupea.ub.gu.se/dspace/bitstream/2077/2125/1/200104.pdf>

BILAGOR

Exempel på ordningsregeldokument

2008-01-07

ORDNINGSREGLER FÖR RAMBERGSSKOLAN 2008

Skolans ordningsregler och likabehandlingsplan ska kännetecknas av ett helhetstänkande. På Rambergsskolan har dessa regler varit ute på remiss hos elevrådet, föräldrarepresentanterna i skolhusrådet och hos personalen.

Skolan är en mötesplats för många barn, ungdomar och vuxna. Vi tillbringar många arbetstimmar här och därför är det viktigt att vi trivs och känner oss trygga. I skolan gäller samma lagar och värderingar som i svenska samhället i övrigt.

- 1. Alla på skolan visar respekt mot varandra. Vi använder inte våld, hot, svordomar och kränkande uttryck.**

Konsekvens: Enligt likabehandlingsplanen.

- 2. Kom i tid till skolan och ha med dig det materiel du behöver.**

Konsekvens: Vid upprepad glömska kontaktar klasslärare/mentor vårdnadshavare.

- 3. År F-6 skall vara ute på rasten om inte läraren bestämmer något annat. År 7-9 får även vara i uppehållsrummet.**

Konsekvens: Du får en tillsägelse av en vuxen.

- 4. Fusk är förbjudet.**

Konsekvens: Vårdnadshavare kontaktas alltid av klasslärare/mentor.
Resultatet är ogiltigt.

- 5. Åkning med cykel, moped, skateboard, inlines och kickboard är inte tillåtet på skolgården under skoltid, d.v.s. klockan 06.00 – 18.30.**

Konsekvens: Du får en tillsägelse av en vuxen. Vid upprepade tillfällen kontaktas vårdnadshavare av klasslärare/mentor.

- 6. Fotbollspel skall ske på fotbollsplanen eller i parken för år 3-9. Idrottslärarna har förtur vid behov. Endast år F-2 får spela mot planket på skolgården.**

Konsekvens: En vuxen tar hand om bollen till skoldagens slut.

7. Snöbollskastning är förbjuden överallt runt skolan. Om du vill vara med i snöbollskastning får du hålla till i parken bortanför dammen.

Konsekvens: Vid upprepad överträdelse av regeln kontaktas vårdnadshavare av klasslärare/mentor.

8. Det är förbjudet att röka och snusa under skoldagen.

Konsekvens: Du får en tillsägelse av en vuxen. Klasslärare/mentor kontaktar vårdnadshavare.

9. Det är förbjudet att medföra föremål som stör skolverksamheten eller utgör en fara för säkerheten i skolan.

Konsekvens: Den vuxne omhändertar föremålet och dokumenterar. Polisanmälan kan ske.

10. Inga mobiltelefoner får vara påslagna eller framme under lektionstid, studiebesök, teaterbesök eller i skolrestaurangen.

Konsekvens: Den vuxne omhändertar mobiltelefonen och dokumenterar. Återlämnas vid skoldagens slut.

11. Vi skall alla hjälpas åt att göra det trevligt och hålla fräscht i våra lokaler. Den som skadar eller förstör något blir ersättningsskyldig.

Konsekvens: Inbetalningskort skickas hem på det belopp som gäller för att få det återställt.

12. Otillåtna besökare är förbjudet.

Konsekvens: Besökaren får en tillsägelse av en vuxen att lämna skolområdet. Expeditionen kontaktar den besökande elevens skola om möjlighet finns.

13. Affisivering av organisationer utanför Göteborgs stad är inte tillåtet. All affisivering måste godkännas av rektor.

Konsekvens: De affischer som inte är godkända tages bort.

14. Elevskåp år 7-9. Se kontraktet.

Göteborg den 7 januari 2008

Ann-Christin Barsjö och Cicki André
Rektorer på Rambergsskolan

Vi har tagit del av innehållet i ”Ordningsregler för Rambergsskolan 2008”.

Datum:.....

Elev:.....Klass:.....

Vårdnadshavares namnteckning och namnförtydligande:

.....

Grevegårdsskolans trivselregler

Trygghet och trivsel är grunden för en god studiemiljö

Vi på Grevegårdsskolan strävar efter att få en god studiemiljö . För att uppnå detta måste alla ta gemensamt ansvar för vår skola, bemöta varandra med respekt, ta hand om våra gemensamma lokaler och ta ansvar för studierna.

Som elev på Grevegårdsskolan kommer jag att:

- visa hänsyn
- använda ett trevligt språk
- motarbeta all form av kränkande behandling
- hålla rent omkring mig

Grevegårdsskolans mål

Lektion: Vi ska ha arbetsro på lektionerna, så att alla kan lära sig så mycket som möjligt.

Raster: Vi ska ha en lugn och trygg miljö, så alla kan trivas och förbereda sig inför nästa arbetspass.

Matsalen: Vi ska ha en trivsamt miljö, med matro för alla.

För att nå målen måste du:

Lektionerna

Komma i tid

Ta med det material du behöver

Hänga dina ytterkläder i skåpet eller i kapprummet och kepsen/mössan tar du av dig

Mobiltelefonen och MP3-spelaren är avstängd

Rasterna

F-år 6 tillbringar rasterna utomhus

Bollar, cyklar, inlines och skateboard används utomhus

Godis rekommenderas inte på skolan

Rökning är förbjudet på skolan

Matsalen

Använda ett trevligt bordsskick

Prata i lugn samtalston

Lämna dina ytterkläder utanför och kepsen/mössan tar du av dig

Duka av efter dig

060817

Regler för Sverigefinska skolan i Göteborg

- **Först och främst är vi överens om detta:**

Alla som har skolan som arbetsplats skall hjälpas åt att skapa trivsel och arbetsglädje.

Elever och vuxna som arbetar i skolan skall respektera varandra samt vara artiga, hjälpsamma och goda kamrater.

Inga svordomar eller fula tillmälen får förekomma i vår skola.

Förutom ovanstående allmänna regler gäller följande:

1. Du ska komma i tid till skolan och lektionen, och du ska ha med det du behöver för att kunna arbeta. Om du kommer för sent kommer du att få arbeta in tiden efter skolans slut.
2. Om du blivit sjuk och måste stanna hemma ska en **vuxen** ringa till skolan och meddela detta. tel. 031-23 38 60 (tel.svar.)
3. Om du blir sjuk under skoldagen och måste lämna skolan talar du om det för din klassföreståndare eller någon annan av skolans personal. Ledighet söker du hos rektor
4. Om du varit sjuk måste du själv ta reda på vad som hänt under den tid du varit borta. Det gäller läxor och all annan information.
5. Du stänger av din mobiltelefon under lektionstid och lämnar den i ditt skåp eller i din bänk. Detsamma gäller all annan elektronisk utrustning.
6. Du har inte dina ytterkläder eller huvudbonader på dig inne.
Inneskor är bra att ha.
Till idrottslektionerna ska du ha med dig idrottskläder, skor och handduk.
7. Du får inte åka inlines, kickboard eller skateboard under skoltid.
Samma gäller cyklar/mopederna på skolgården.

8. Om du orsakar skada på skolan ex. krossar en fönsterruta talar du genast om det för någon av skolans personal. Du måste betala reparationen. Samma gäller läroböcker eller annat materiel samt andra människors egendom.
Skolan ansvarar inte för dina personliga ägodelar.
9. Du får inte ta med kläder, kepsar eller andra saker som bär symboler som manar till särbehandling av människor eller gör reklam för sprit, tobak eller narkotika.
10. Eftersom tobak enligt lag inte får säljas till personer under 18 år, är det självklart att det råder rök- och snusförbud inom skolans område.
11. Det råder även godisförbud inom skolans område. Samma gäller läsk, chips, ostbågar och liknande.
12. Elever i åk. 0-6 ska under rasterna vistas utomhus inom skolans område och ha ytterkläder lämpade för rådande väderlek.
13. Du hjälper till att hålla snyggt och trivsamt inne och utanför skolan.

Klipp
här _____

Återsändes till skolan snarast!

Vi/jag har tagit del av skolans ordningsregler.

Förälderns namn: _____

Elevens namn: _____

Elevens namn: _____ Klass: _____

BRÄCKESKOLANS TRIVSELREGLER.

FÖR ALLAS TRIVSEL

- UPPTRÄD SOM EN GOD KAMRAT
- HJÄLP TILL ATT HÅLLA RENT OCH SNYGGT
- KOM I TID TILL LEKTIONERNA OCH HA MED ALLT DU BEHÖVER FOR ATT KUNNA ARBETA
- GE DIG SJÄLV OCH ANDRA STUDIERO UNDER LEKTIONERNA
- HÄNG AV DIG JACKA OCH MÖSSA NÄR DU ÄR I KLASSRUMMET
- STÄNG AV MOBILEN UNDER LEKTIONSTID
- ÄT INGET GODIS OCH DRICK INGEN LÄSK UNDER SKOLTID

SKOLAN ACCEPTERAR INTE VÅLD I NÅGON FORM

EJ HELLER

ATT ELEV RÖKER ELLER SNUSAR INOM SKOLANS OMRÅDE.

DET ÄR DESSUTOM HJULFÖRBUD PÅ SKOLANS OMRÅDE FRAM TILL KL 16.

Ordnings- och trivselregler för Nya Lundenskolan.

SÅ HÄR GÖR VI ALLTID

- ☺ Det är alltid allas plikt och ansvar att förhindra att våld, mobbning och trakasserier förekommer
- ☺ Vi visar alltid hänsyn, respekt och hövlighet mot varandra..
- ☺ Vi kommer alltid i tid och har rätt utrustning med oss och stänger alltid av och lägger undan, mobiltelefoner och liknande under lektionstid
- ☺ Vi tar alltid av oss ytterkläder och huvudbonader före lektionen och hänger dem i elevskåpen. Om religiösa eller medicinska skäl föreligger kan annan överenskommelse göras.
- ☺ Vi slänger alltid allt skräp i papperskorgarna.
- ☺ Vi är alltid rädda om skolan och dess materiel

SÅ HÄR GÖR VI ALDRIG

- ☹ Vi utsätter aldrig någon för våld, mobbning eller trakasserier.
- ☹ Vi snusar och röker aldrig på skolans område.
- ☹ Vi fuskar eller ljuger oss aldrig till fördelar.
- ☹ Vi har aldrig med oss knivar eller andra farliga föremål till skolan.
- ☹ Vi cyklar aldrig eller åker moped eller motorcykel på skolans område förutom då vi är på väg till eller från parkeringen från Kärralundsgatan.
- ☹ Vi åker aldrig inlines, skateboard eller liknande inomhus.
- ☹ Vi kastar aldrig snö eller liknande på skolans område.
- ☹ Vi sitter eller ligger aldrig i fönsterbänkar, på skåpen eller på golvet och i trappor där vi är i vägen.
- ☹ Vi kladdar aldrig med tusch, blyerts el. liknande på bänkar, väggar eller liknande.

Om man som elev bryter mot någon av ordnings-, trivselreglerna kan det bli tillsägelse, tillrättavisning, återläsning, meddelande hem, krav på ersättning eller polisanmälan.
(Se "Handlingsplan mot våld och skadegörelse och vid brister i ordning och uppförande").

Det är de vuxna i skolan som har tolkningsföreträde och som bestämmer

Personalen, eleverna och föräldraföreningen på Nya Lundenskolan.